

Volby do Evropského parlamentu 2019

Ekologické organizace hodnotí hlasování českých europoslanců a europoslankyň v předešlém období a předvolební programy a postoje politických stran

Experti a expertky Hnutí DUHA pečlivě prostudovali a vyhodnotili hlasování českých europoslanců a europoslankyň v končícím volebním období (2014–2019) a rovněž volební programy politických stran, které mají šanci dostat se do Evropského parlamentu. Těmto stranám položili také konkrétní dotazy v anketě.

Zajímalo je, jak politici a političky prosazovali a v následujících pěti letech chtějí prosazovat ochranu našeho zdraví a zdraví naší krajiny. Proto se zaměřili na relevantní hlasování a na plány a závazky stran z hlediska znečištění ovzduší, redukce odpadů, ochrany přírodního dědictví, nápravy zemědělského hospodaření a přístupu ke zmírňování změny klimatu a snižování závislosti na fosilních palivech, a naopak k rozvoji čistých domácích obnovitelných zdrojů. Hodnotili také postoj k zapojování občanů a občanek do politické debaty a možnost rozhodování o zlepšování prostředí pro život každého z nás.

Vybraná témata jsou v celoevropském kontextu dle Hnutí DUHA i asociace Zelený kruh vzhledem k dopadu na život lidí, stav přírody a krajiny i ekonomiku nejdůležitější. Je tedy na místě ptát se, jak europoslanci a europoslankyň hlasovali a co politické strany plánují po volbách v Evropském parlamentu prosazovat či podporovat. Vývoj ve všech vybraných oblastech organizace sdružené v asociaci Zelený kruh dlouhodobě sledují (a prosazují v nich konkrétní řešení), a hodnocení je tak založeno na odborné expertize vybraných členských organizací.

Výsledky nejsou v žádném případě kompletními hodnoceními politických stran, neboť se zaměřují pouze na vybranou oblast politiky – ekologickou, potažmo energetickou či surovinovou. Hnutí DUHA a Zelený kruh tímto hodnocením nevyjadřují svoje preference pro nadcházející parlamentní volby, ale hodnotí a porovnávají ekologické politiky stran s reálnými ekologickými problémy a samozřejmě také strany mezi sebou.

Výsledky analýzy hlasování europoslanců a europoslankyň ve volebním období 2014–2019

Hnutí DUHA analyzovalo hlasování všech 21 zástupců a zástupkyň ČR v Evropském parlamentu. Hodnotilo hlasování u 112 nejdůležitějších návrhů, které se týkají prostředí pro život nás všech, péče o krajinu a řešení změny klimatu. Jako „proekologické“ bylo vyhodnoceno hlasování pro návrhy, které zlepšují životní prostředí, hlasování proti negativním návrhům a rovněž zdržení se u negativních návrhů. Jako „protiekologické“ je naopak označeno hlasování proti pozitivním návrhům, hlasování pro negativní návrhy a zdržení se u pozitivních návrhů. Absence při hlasování není započítána (pozitivní a negativní postoje jsou hodnoceny jen v případech, kdy se daná osoba zúčastnila hlasování). Ovšem i v případě započítání absence (což způsobí zejména to, že se většině sníží procenta u proekologického hlasování) se hlavní výsledky nezmění.

Výsledky analýzy

	strana	frakce	proekologické hlasování	protiekologické hlasování	absence	pořadí
CHARANZOVÁ Dita	ANO 2011	ALDE	79 %	21 %	1 %	
DLABAJOVÁ Martina	ANO 2011	ALDE	79 %	21 %	1 %	
JEŽEK Petr	HLAS	ALDE	84 %	16 %	0 %	
TELIČKA Pavel	HLAS	ALDE	87 %	13 %	1 %	5.
KOHLÍČEK Jaromír	KSČM	GUE/NGL	80 %	20 %	29 %	
KONEČNÁ Kateřina	KSČM	GUE/NGL	80 %	20 %	10 %	
MAŠTÁLKA Jiří	KSČM	GUE/NGL	79 %	21 %	44 %	
NIEDERMAYER Luděk	TOP 09	EPP	89 %	11 %	6 %	2.-3.
POSPÍŠIL Jiří	TOP 09	EPP	86 %	14 %	14 %	

ŠTĚTINA Jaromír	TOP 09	EPP	83 %	17 %	6 %	
POLČÁK Stanislav	STAN	EPP	84 %	16 %	8 %	
SVOBODA Pavel	KDU-ČSL	EPP	82 %	18 %	9 %	
ŠOJDROVÁ Michaela	KDU-ČSL	EPP	86 %	14 %	1 %	
ZDECHOVSKÝ Tomáš	KDU-ČSL	EPP	82 %	18 %	1 %	
POC Pavel	ČSSD	S&D	88 %	12 %	7 %	4.
SEHNALOVÁ Olga	ČSSD	S&D	89 %	11 %	8 %	2.-3.
KELLER Jan	ČSSD	S&D	90 %	10 %	6 %	1.
POCHE Miroslav	ČSSD	S&D	86 %	14 %	17 %	
TOŠENOVSKÝ Evžen	ODS	ECR	41 %	59 %	3 %	20.
ZAHRADIL Jan	ODS	ECR	42 %	58 %	4 %	19.
PAYNE Jiří*	SSO	EFDD	4 %	96 %	21 %	21.

** Poslanec nahradil svého předchůdce v průběhu volebního období, a proto se mu samozřejmě počítají pouze hlasování v době, kdy byl členem Evropského parlamentu.*

Nejdůležitější závěry z výsledků analýzy

Velká většina českých europoslanců a europoslankyň zastávala v uplynulém volebním období převážně environmentálně pozitivní postoje. Z 21 českých poslanců a poslankyň jich 16 hlasovalo pozitivně asi o třech čtvrtinách tematicky relevantních návrhů.

Nejlepších (navzájem velice těsných) výsledků dosáhla pětice Jan Keller, Olga Sehnalová (oba ČSSD), Luděk Niedermayer (TOP 09), Pavel Poc (ČSSD) a Pavel Telička (nejdříve ANO, pak HLAS). Všichni hlasovali proekologicky ve více než osmdesáti procentech a velmi zřídka protiekologicky. K prvenství této pětice přispěla především podpora drtivé většiny prospěšných návrhů. Dalším faktorem, který dostal uvedené poslance a poslankyni do první pětice, byla i ochota odmítnout návrhy, jež nebyly dostatečné z hlediska prospěšnosti pro životní prostředí. Tato ochota zaujmout stanovisko proti slabému a nedostatečnému návrhu se projevila například u Pavla Poce v hlasování o technologických řešeních pro udržitelné zemědělství v EU. Podobně se zachovala i Olga Sehnalová (a opět Pavel Poc) při hlasování o omezení emisí a nízkouhlíkových investicích. Důležitým a rozdělujícím bylo hlasování o návrhu emisních limitů pro nová těžká vozidla. Tento návrh podpořili Jan Keller, Olga Sehnalová, Pavel Telička a Petr Ježek. Pavel Poc, Stanislav Polčák a Jiří Pospíšil se zdrželi. Všichni ostatní byli buď proti, nebo nepřítomní.

Na opačné straně spektra stojí trojice výrazně protiekologicky hlasujících europoslanců ve složení Jan Zahradil, Evžen Tošenovský a Jiří Payne. Oba zástupci ODS hlasovali protiekologicky ve více než polovině případů a europoslanec za Svobodné odmítl dokonce více než 90% návrhů prospěšných pro životní prostředí.

Docházka českých europoslanců byla u sledovaných hlasování převážně chvalitebná. Výjimku tvoří Jiří Payne s 21% absencí a dva zástupci KSČM – Jaromír Kohlíček (29%), a zejména Jiří Maštálka (44%), který nebyl přítomen u takřka poloviny vybraných hlasování. Naopak výbornou docházku má celý původní „klub“ ANO a také Michaela Šojdrová a Tomáš Zdechovský (oba KDU-ČSL).

Hodnocení volebních programů

Do hodnocení byly vybrány politické strany a hnutí, které mají dle průzkumu voličských preferencí CVVM z února a dubna 2019 v obou případech šanci získat více než 1 % hlasů¹. Zdrojem informací byly oficiální volební programy.

Stupnice hodnocení

	konkrétní pozitivní řešení
	obecné pozitivní řešení
	žádné řešení
	obecný negativní záměr
	konkrétní negativní záměr

Výsledky hodnocení

strany dle preferencí	ovzduší a smog	oběhové hospodářství a omezení plastů	ochrana přírodního dědictví EU	ochrana půdy a zadržování vody	snižování emisí skleníkových plynů	čistá, domácí energie	občanská práva a standardy
ANO							
ODS							
Piráti							
KSČM*							
ČSSD							
Spojenci pro Evropu**							
SPD							
KDU-ČSL							

* KSČM spolu s dalšími stranami pod názvem KSČM – Česká levice společně!; ** TOP 09 a STAN s podporou Zelených a Liberálně ekologické strany

¹ Únor: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4856/f9/pv190304.pdf,
duben: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4911/f9/pv190425.pdf.

Nejdůležitější závěry dle celkových výsledků stran

Nejsilnější ekologický program má koalice Spojenci pro Evropu (TOP 09 a STAN s podporou Zelených a Liberálně ekologické strany). Konkrétní pozitivní návrhy mají zejména v oblasti zavádění oběhového hospodářství a redukce odpadů, ochrany přírodního dědictví EU, ochrany půdy i zadržování vody v krajině a také v oblasti rozvoje domácích čistých zdrojů energie.

Druhý nejsilnější program mají Piráti, kteří bodují zejména v reformě přístupu ke krajině a v oblasti zemědělských dotací a zapojování lidí do rozhodování. **Hned v závěsu je třetí Hnutí ANO**, jež má konkrétní pozitivní návrhy v problematice ochrany ovzduší a snižování množství odpadů.

S velkým odstupem od úvodní trojice jsou ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM. Jejich společným znakem je, že většinu vybraných témat v programu vůbec neřeší. Pozitivní návrhy v obecnější podobě se objevují u reformy zemědělské politiky a v případě ČSSD i u ochrany klimatu. KSČM má pozitivní návrhy v oblasti ochrany přírody, ochrany půdy a vody a obecně deklaruje i větší zapojování lidí do rozhodování. Zároveň však navrhuje negativní kroky v problematice ochrany klimatu a čisté energetiky.

Program SPD je zaměřen vyloženě na zhoršení prostředí pro život lidí (a to i když odhlédneme od toho, že chtějí zrušit EU). Nejhorší je návrh zrušit politiku snižování znečištění a podpory obnovitelných zdrojů energie.

Nejdůležitější závěry dle témat a stran

Ochrana půdy a zadržování vody v krajině je nepřekvapivě tématem volebních programů (s výjimkou SPD). Konkrétní pozitivní návrhy představili ODS, Piráti a Spojenci pro Evropu. Tyto strany navrhují systémové změny zemědělství. Vágnější zůstali KDU-ČSL, ČSSD a KSČM. Hnutí ANO přináší obecně pozitivní návrhy, ale vyhýbá se otázce zásadní změny zemědělských pravidel a dotací.

Také zmírnění změny klimatu je tématem pro všechny kromě KDU-ČSL. Žádná ze stran ovšem nenavrhuje dostatečně konkrétní kroky (například zvýšení cíle EU pro redukci emisí skleníkových plynů do roku 2030). Obecně pozitivní přístup mají ANO, ODS, Piráti, ČSSD a Spojenci pro Evropu. Naopak KSČM navrhuje dílčí negativní krok (podporu masné výroby) a SPD chce „odstranit boj proti CO₂“.

Obnovitelné zdroje jsou pro strany tématem, které spíše neumějí uchopit. Spojenci pro Evropu navrhují konkrétní zlepšení a zrychlení rozvoje a Piráti obecněji sympatizují. Hnutí ANO má v tomto ohledu velmi protichůdná stanoviska, z nichž jasněji vyčnívá pouze podpora jádra.

ODS, ČSSD a KDU-ČSL se tématu v podstatě vyhýbají. KSČM jasně dává přednost jádru a plynu (přitom je navíc proti dovozu zkapalněného plynu, který konkuruje dovozu z Ruska). SPD navrhuje rozvoj obnovitelných zdrojů zastavit.

Znečištěné ovzduší – jedno z hlavních zdravotních rizik v EU, a zejména v ČR – řeší jen tři z osmi stran. A pouze Hnutí ANO předkládá konkrétnější návrhy, i když se omezuje na problematiku dopravy. Spojenci pro Evropu a Piráti jsou v této oblasti obecnější, byť mají pozitivní směr.

Redukce odpadů, navýšení recyklace a **oběh surovin ekonomikou (namísto vyhazování na skládky či spalování) je důležitá strategie EU**, která příliš nedisponuje přírodními zdroji. Do svého programu zařadili konkrétní návrhy na zlepšení v této oblasti jen zástupci stran Spojenci pro Evropu a Hnutí ANO.

Zapojování lidí do rozhodování je tématem zejména pro Piráty, kteří předkládají konkrétní pozitivní návrhy v oblasti poskytování informací a předkládání návrhů Evropského parlamentu k veřejným konzultacím. Obecně pozitivní postoj k zapojování lidí mají ještě KSČM a Spojenci pro Evropu.

Nejdůležitější závěry z výsledků ankety

Anketa potvrdila silně ekologické programy Spojenců pro Evropu a Pirátů, jejichž zástupci a zástupkyně se ve všech případech postavili za ekologická řešení. Naopak u Hnutí ANO konkrétní otázky ukázaly, že obecně pozitivní postoje v oblasti ochrany půdy a vody i zmírňování změny klimatu uvedené v programu kandidáti neplánují naplnit a inklinují spíše k toleranci znečišťovatelů a k podpoře velkých zemědělců.

Podobně neprogresivní postoje v oblasti zemědělství a ochrany klimatu v anketě odhalila KDU-ČSL (která v programu o ekologických problémech a řešeních nemá téměř nic) a také KSČM. Obě strany se však kladně staví k řešení problémů s ovzduším a hromaděním odpadků i k ochraně světových lesů.

Všechny strany, které se anketě zúčastnily, slibují, že budou tlačit na průmysl z hlediska předcházení vzniku odpadů, opakovaného použití výrobků, delších záručních lhůt a dlouhodobého zajištění náhradních dílů. A shodují se také v podpoře ochrany lesů.

ODS a SPD přes četné urgencye v anketě neodpověděly.

Více informací

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, tel.: 723 559 495, e-mail: jiri.kozelouh@hnutiduha.cz

Filip Siblík, analytik Hnutí DUHA, 603 938 678, filip.siblik@hnutiduha.cz

Soubor analýz vznikl za finanční podpory EU.

Výsledky odráží pouze závěry našich analytiků, Evropský parlament nenes zodpovědnost za obsah publikace.

